

χωριζομένους ὑπὸ τεσσάρων σειρῶν ὠραίων γοθικῶν κιόνων, τοὺς τοίχους ἀπωτέρω, καὶ τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν σηκῶν εἰς τὰ πλάγια, καὶ ἔμεινα ἐκπεπληγμένος.

Ἦτο ὁ πρῶτος μητροπολιτικὸς ναός, ὅστις ἀνταπεκρίνετο εἰς τὴν εἰκόνα, ἣν ἡ φαντασία μου εἶχε σχηματίσει περὶ τῶν ποικιλομόρφων, μεγαλόπρεπων, καὶ βαθυπλούτων ἰσπανικῶν μητροπολιτικῶν ναῶν. Ὁ μείζων σηκός, στεγάζομενος ὑπὸ εὐρέος θόλου γοθικοῦ, τιαροειδοῦς, περικλείει ἐν αὐτῷ μόνῳ τὰ πλούτη μεγάλης ἐκκλησίας. Ὁ μείζων βωμός εἶνε ἀλαβάστρινος, γέμει δὲ ἀραβουργημάτων καὶ ἄλλων γλυπτῶν κοσμημάτων.

Περὶ τὸν θόλον πλήθος ἀγαλμάτων. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τάφοι καὶ λάρνακες ἡγεμόνων. Ἐν τινὶ δὲ γωνίᾳ ἡ καθέδρα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθηντο οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀραγωνίας κατὰ τὰς θείας ἱερουργίας.

Τὸ Χοροστάσιον, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κυρίου νάρθηκος, ἀποτελεῖ ὁλόκληρον ὅρος θησαυρῶν. Ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ ζώνη, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχουσι μικροὶ τινες σηκοί, παρουσιάζει ἀπίστευτον ποικιλίαν ἀγαλματίων, στυλίσκων, ἀναγλύφων, πολυτίμων λίθων καὶ ἄλλων πολυειδῶν κοσμημάτων, ὁφείλει δὲ τις ὁλόκληρον μίαν ἡμέραν νὰ καταναλώσῃ ἵνα εἴπῃ ὅτι εἶδε κατὰ τι.

Οἱ κίονες τῶν δύο τελευταίων ναρθήκων, καὶ τὰ τόξα, ἄτινα κλίνουσιν ἐπὶ τῶν σηκῶν, γέμουσιν ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τῆς κορυφῆς ἀγαλμάτων, — ὧν τινὰ ὑπερμεγέθη, φαίνεται ὡς νὰ βαστάζωσιν ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ οἰκοδόμημα, — ἐμβλημάτων, ἀναγλύφων καὶ κοσμημάτων παντὸς σχήματος καὶ παντὸς μεγέθους.

Εἰς τοὺς σηκοὺς ἀπειρία ἀγαλμάτων, πλουσίαν βωμῶν, βασιλικῶν τάφων, προτομῶν, εἰκόνων, αἵτινες βεβουλισμέναι, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σκότος, παρέχουσιν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν σύγχυσιν χρωμάτων, μαρμαρυγῶν, προσώπων, ὠραίων παραστημάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ ὀφθαλμὸς χάνεται καὶ ὁ νοῦς κουράζεται.

Ἀφοῦ ἔτρεξα ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μετὰ τὸ σημειωματάριον ἀνοικτὸν καὶ τὸ μολυβδοκόνδυλον εἰς τὰς χεῖρας σημειῶν καὶ σχεδιαγραφῶν, ἐσκοτίσθη ἡ κεφαλὴ μου, ἔσχισα τὰ φύλλα μετὰ τὰς σημειώσεις, ὥρμισθον νὰ μὴ γράψω πλέον τίποτε, ἐξῆλθον τοῦ ναοῦ καὶ ἤρχισα νὰ περιφέρωμαι ἀνὰ τὴν πόλιν, χωρὶς οὐδὲν ἄλλο νὰ βλέπω ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν, εἰμὴ μακροὺς καὶ σκοτεινοὺς νάρθηκας καὶ ἀγάλματα ὑπολευκάζοντα εἰς τὸ βάθος μυστηριωδῶν σηκῶν.

Ὑπάρχουσι στιγμαί, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ εὐθυμότερος καὶ ὁ θερμότερος ταξειδιώτης, περιφερόμενος ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἀγνώστου τινὸς πόλεως, καταλαμβάνεται αἰφνης ὑπὸ τὸσφ ἰσχυρᾶς ἀνίας, ὥστε ἐὰν ἡδύνατο, διὰ τῆς δυναμέως μαγικῆς τινὸς λέξεως, νὰ πετάξῃ πλησίον τῶν οἰκείων του, μετὰ χύτην πνεύματός τινος τῶν Χιλιῶν καὶ μιᾶς νυκτῶν, θὰ ἐπρόφερε τὴν λέξιν ταύτην μετὰ πολλῆς τῆς εὐχαριστήσεως.

Κατελήφθην ὑπὸ παρομοίου τινὸς αἰσθήματος, καθ' ἣν στιγμὴν διηρχόμην μικρὰν τινὰ ὁδὸν μακρὰν τοῦ κέντρου τῆς πόλεως, καὶ σχεδὸν ἐφοβήθην. Ἀνεκάλεσα ἐν σπουδῇ εἰς τὴν μνήμην μου τὰς εἰκόνας τῆς Μαδρίτης, τῆς Σεβίλλης, τῆς Γρανάδας ὅπως συνέλθω εἰς ἑμαυτὸν καὶ ἐξάψω τὸ αἶσθημα τῆς περιεργείας καὶ τοῦ πόθου, ἀλλ' αἱ εἰκόνες αὗται μοὶ ἐφάνησαν ὡχραὶ καὶ ἀνευ ζωῆς. Μετηνέχθην νοερώς εἰς τὸν οἶκόν μου, κατὰ τὰς πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἡμέρας, ὅτε ἐπύρεσσον καὶ δὲν ἔβλεπον τὴν ὥραν νὰ ἀναχωρήσω, καὶ ἡ σκέψις αὕτη ἐπηύξησε τὴν λύπην μου.

Ἡ ἰδέα ὅτι εἶχον τόσας ἀκόμη νέας πόλεις νὰ ἶδω, τόσας ἀκόμη νύκτας νὰ κοιμηθῶ εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, τόσον ἀκόμη καιρὸν νὰ εὐρίσκωμαι ἐν τῷ μέσῳ ξένων ἀνθρώπων μετὰ ἀπεθάρρυνεν.

Ἐσκέφθην τινὶ τρόπῳ ἡδυνάμην νὰ ἀποφασίσω νὰ ἀνα-

χωρήσω. Μοὶ ἐφάνη αἰφνης ὅτι ἤμην ἀπείρως μακρὰν τοῦ τόπου μου, ὅτι εὐρισκόμην ἐν τῷ μέσῳ ἐρήμου τινός, μόνος, λησμονημένος παρ' ὅλων. Παρετήρησα περίξ ἐμοῦ, ἡ ὁδὸς ἦτο ἔρημος. Μετὰτέλαβε ρίγος. Τὰ δάκρυα ἀνῆλθον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. — Δὲν εἰμπορῶ νὰ μένω ἐδῶ! — εἶπον κατ' ἑμαυτὸν. — Αὕτη ἡ μελαγχολία με θανατώνει! Θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Ἰταλίαν! — Δὲν εἶχον τελειώσει τὰς λέξεις ταύτας καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἐκραγῶ εἰς γέλωτας ὡς παράφρων. Ἐν μιᾷ στιγμῇ τὰ πάντα ἀνέζησαν καὶ ἀνέλαμψαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ἐσκέφθην τὰς Καστιλίας καὶ τὴν Ἀνδαλουσίαν μετὰ φρενιτικῆς χαρᾶς καὶ σείων τὴν κεφαλὴν εἰς ἐνδειξιν οἴκτου ἐπὶ τῇ παροδικῇ ταύτῃ ἀθυμίᾳ, ἥναψα ἐν σιγάρων καὶ ἐξηκούθησαν τὸν δρόμον μου εὐθυμότερος ἢ πρὶν.

[Ἐπεται συνέχεια].

Π. Α. ΒΑΛΒΗΣ

ΜΗΤΣΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΑ ΠΟΔΙΑ ΤΟΥ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ!...

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΣΠΥΡ. ΤΣΙΡΙΓΟΤΗ

Τὴν ἀγαποῦσα τρελλὰ, ἀνυπόταχτα, ὅπως ἀγαπᾷ πάντα!...

Εἶνε κι' αὕτη ἓνα μοσχομύριστο ἀγιοῦλι μετὰ τὸ πολὺ-χρωμο στεφάνι, ποῦ μῶχουν πλέξη ἡ τόσες ἀγάπες μου τριγύρω 'ς τὴ καρδιά μου, τόσο καιρὸ τώρα!

Γεῖά σου! παρθενικό μου ἀγιοῦλι!

Νιώθω τὴ ψυχὴ μου νὰ πλῆρ σ' ἀτέλειωτο, παράξενο, μεθύσι, 'ς τὴ γλυκειὰ ἐνθύμησί σου!...

Σὰν ἔγερνα τὸ κεφάλι μου ἐπάνω 'ς τὴ γεωμετρία μου — ἐφοιτοῦσα 'ς τὸ Πολυτεχνεῖο τότε — καὶ προσπαθοῦσα νὰ στιβάζω μέσα 'ς τὸ στενὸ μου κεφάλι ἓνα σωρὸ θεωρήματα καὶ συντροφία, ἐνιωθα τὴ καρδιά μου νὰ φτερουγίζει 'ς τὰ στήθη μου, ἅμα ἀνοίγει ἐκείνη τὸ μικρὸ παράθυρό της ἀντικρὺ 'ς τὸ 'δικό μου. Τὴν ἔλεγαν Ἐκνήθη δεκάξη χρόνων κόρη, λευκὴ-λευκὴ, λευκότερη μέσα 'ς τὰ μαῦρα ρουχάκια τῆς ὀρφάνιας της, καὶ 'ς τὰ ὀλόξανθα μαλλιά τῆς παιδικῆς κεφαλῆς της. Ἡ δυστυχισμένη ἡ μητέρα της, πρὸ τοῦ νὰ πεθάνῃ ἀκόμα, ἐπρόφθασε νὰ τὴν μάθῃ βελόνι, καὶ ἀπὸ τότε ἀποζοῦσε μοναχὴ της, σ' ἓνα μικρὸ πᾶν κλουβάκι δωμάτιο, μ' ἓνα παράθυρο πρὸς τὸ δρόμο, ἀντικρὺ 'ς τὸ δικό μου.

Ἐνα ὀρφανὸ κορίτσι, μιὰ ὡμορφὴ μοδιστρούλα, μέσα 'ς τὴν Ἀθήνα, μέσα 'ς ἓνα σπῆτι ποῦ νοικιάζει τὰ δωμάτια του ἀπὸ τὸν τεχνίτη τοῦ λαοῦ, ὡς τὸν φοιτητὴ τοῦ Πανεπιστημίου, σὰν δύσκολο εἶνε νὰ ξεφύγῃ τὰς βάρσκανες ματιές τοῦ κόσμου. Καὶ ὅμως ἡ γλυκειὰ αὕτη ὀρφανούλα εἶχε κινήσῃ τὴν συμπάθειαν ἀπὸ ὅλους τοὺς νοικατοράς. Ὅταν τὴν ἔβλεπαν νὰ περνᾷ ἐλαφρὰ - ἐλαφρὰ, μετὰ μικρὰς γοδίτσας της, μετὰ τὸ πένθιμο τσίτινο φόρεμά της, καὶ μετὰ τὴ μακρὰ ὀλόξανθη πλεξίδα της χυμένη κάτω πρὸς τὴ δακτυλένια μέση της, ἐστέκωνταν ὅλοι πρὸς στιγμὴν, καὶ τὴν ἐγλυκοχαίρετοῦσαν μ' ἓνα ἀδελφικὸ χαμόγελο 'ς τὰ χεῖλη, ἐνῶ ἐκείνη τοὺς ἐχαμογελοῦσε ντροπαλῇ, ταπεινῇ πάντα. Ποτὲ δὲν τὴν εἶχα ἀκούσῃ νὰ πιᾶσῃ κουβέντα μ' ἄλλον ἀπὸ τὴ ζαρωμένη θυρωρὸ, τὴ παλαιὰ αὕτη φιλενάδα τῆς μακαρίτισσας τῆς μάνας της.

Τὲς ἡμέρες ποῦ δὲν εἶχε δουλειὰ 'ς τὸ κατάστημα, ἐκαθόντανε πάντα ἀπὸ 'πίσω ἀπ' τὰ ὡμορφα λουλούδια τοῦ παραθυριοῦ της, μετὰ σκυμμένο κεφαλάκι ἐπάνω 'ς τὴ

μηχανή της, που την έγυριζαν ακούραστα, ακούραστα, τὰ μικρὰ χεράκια της. Πολύ σπάνια έσήκωνε απ' εκεί, εκείνο τὸ δόλοχρυσό κεφαλάκι της, κ' ακόμα σπανιώτερα έγυριζε κατ' επάνω μου τὰ δόλομαυρα ματάκια της.

Τί μαγικό παράδεισο μού έφάνέρωναν, μού εξάνοιγαν τότε τὰ δόλομαυρα εκείνα ματάκια!...

Έστεκα ώρες δλόκληρες εκεί μαρμαρωμένος, μαγεμένος, άλσλος, ακούοντας άχόρταγα τήν αγαπημένη μουσικήν του χτύπου της μηχανής της, με μιά άνεκφραστη άγαλλίασι 'ς τὰ στήθη.

Επέρασαν μήνες, καιρός πολός, όσο ν' αφήσω τή δειλία μου, και νά τήν χαιρετίσω. Ήτανε νύχτα Μαρτιάτικη, και νύχτα σεληνοφώτιστη, μαγεμένη. Τήν έκυττούσα ώρα πολύ μέσ' απ' τὸ παράθυρό μου γυρμένη 'ς τὸ ράψιμό της, όταν εξαφνα άφίην μακρὰ έν' άσπρόρουχο, φέρει γιά μιά στιγμή κουρασμένο τὸ κρινόλευκο χεράκι της 'ς τὸ ώρατο μέτωπό της, και προβάλλει ύστερα έξω 'ς τὸ παράθυρό της. Τὸ μεγαλόδισκο φεγγάρι, μισοκρυμμένο μέσα 'ς τὰ ψηλὰ δένδρα τοῦ άντικρυνοῦ κήπου, της έστειλε δυὸ κρυφοφιλήματα με τές ξανθές άκτίνες του, μέσ' απ' τὰ άργυρωμένα φύλλα. Έστηρίξε τὸ κεφαλάκι της επάνω 'ς τὰ παραθυρόξυλα κ' έμεινε άσάλευτη.

Κ' έγώ μισοκρυμμένος τήν εκύτταζα, τήν εκύτταζα, και ή καρδιά μου έσφυροκτυπούσε άδιάκοπα. Σάν ξεκρύφθηκε τὸ φεγγάρι από τὰ δένδρα, κ' έχύθηκε δλόκληρο 'ς τὸν δολογάλανο οὐρανό, και τὸν εφώτισε, τήν περίχυσε μέσα σ' ένα άργυρό ποτάμι φωτός, κ' άκτινοβόλησαν μεθυστικά τ' άλησμόνητα εκείνα μάτια της μέσα 'ς τὸ παιδικό της πρόσωπο, στεφανωμένο με τὸν δλόξανθο σωρό των μαλλιών της, χωρίς νά τὸ θέλω, χωρίς νά τὸ ξέρω τὸ γιατί, τρελλός, έπεσα 'ς τὰ γόνατα με δεμένα χέρια 'ς τὰ στήθη...

Αχ! άλησμόνητη στιγμή άπείρου εὐτυχίας, μέσα 'ς τή σκοτεινή κ' άραχνιασμένη τότε ζωή μου. Καλότυχος ὁ άνθρωπος ποῦ βρίσκει σ' αὐτὴ τή γῆ νά λατρεύη ένα οὐράνιο άγγελο!...

Σ τὸ δρόμο κάτω, βαθειά έρημία ήτον χυμένη. Ολίγα μονάχα παράθυρα ήταν φωτισμένα γύρω και τὰ ψηλὰ δένδρα τοῦ άντικρυνοῦ κήπου έσιώταν μέσα 'ς τὸ βαθύ φῶς τοῦ φεγγαριού. Τὰ σπήτια όλα έκοιμῶνταν σιωπηλά. Μιά μελαγχολική κιθάρα φοιτητῶν έστελνε γλυκὰ τὸ παρὰπινό της από μακρὰ... Ατέλειωτη έρημία, μαγική γαλήνη, ποῦ ή ψυχὴ εξαστοχοῦσε γλυκὰ τὸν εαυτὸ της. Ανασηκώθηκα δειλά-δειλά κ' άκουμπώντας 'ς τὸ παράθυρο, ήμπόρεσα ν' άνοιξω τὰ χείλη μου και νά τήν καλησπερίσω. Μοῦ άποκρίθηκε με μιά δλόχαρη, δροσερή φωνή...

Τί μεγάλη εὐτυχία γιά ένα δειλό, άνήξερο ακόμα μαθητή, μιά καλησπέρα, βγαλμένη από δυὸ λατρευτὰ χεράκια...

* *

Επέρασε ὁ Μάρτης γλήγωρα, κι' ὁ ξανθός Απρίλης έχύθηκε, με τὸ γλυκό του τατρι, τήν άθάνατη τήν άνοιξι, μιά φορά ακόμα 'ς τή φύσι.

Πόσες! πόσες φορές ακόμα θά χυθῇ, και πόσοι! πόσοι θά τὸν χαιρετίσουν χαρούμενοι, εὐτυχισμένοι, γιά νά τὸν κλάψουνε άργότερα με πονεμένα στήθη.

Εσίμωνα τὸ Πάσχα! τὸ εὐλογημένο Πάσχα! ή μεγάλη αὐτὴ γιορτὴ τοῦ κόσμου όλου. Ή μεγάλη 'βδομάδα ήρθε σάν πάντα, και τότε θλιερή, βαρειοθαλαντωμένη. Ὁ έπιστάτης μας, ὁ κύρ Μιστοκλής, έσφάλισε τήν αἰθουσα των παραδόσεων, κ' ή γεωμετρία μου τῶρριζε σέ βαθύ ύπνο επάνω 'ς τὸ τραπέζι μου. Ήρθε ή μεγάλη Παρασκευὴ με τὸν λυπημένο, με τὸν μαῦρον οὐρανὸ της. Κάτω 'ς τοὺς δρόμους τὰ μαγαζεία έστολίστηκαν όλα με τήν πασχαλιάτικη στολή τους, με τὰ πράσινα σμύρτα των, με

τές χρυσωμένες λαμπάδες των, με τὰ κόκκινα αὐγά των. Οἱ βοσκοί έγυρνοῦσαν κοπάδια, κοπάδια 'ς τὸ δρόμο τ' άθθα άρνάκια!

Πόσο λυπηρά, παραπονεμένα βελάσματα άφιναν γύρω 'ς τὸ πλευρὸ της μανούλας των!...

Σάν άνοιξα τὸ πρῶτὸ τὸ παράθυρό μου, ή Ξανθὴ μου ήτανε άντικρύ μου, άκουμπισμένη 'ς τὸ παράθυρό της, χλωμή-χλωμή, δλόχλωμη, με τὰ δλόφωτα ματάκια της, περιτριγυρισμένα μ' ένα δλόμαυρο στεφάνι. Τήν εκαλημέρισα κ' έσήκωσε τὰ μάτια της επάνω μου, μ' ένα παράπονο, ποῦ με κάνει νά δακρύζω ακόμα και τώρα. Πόσα έδιάβασα 'ς τὰ δόλομαυρα εκείνα ματάκια, ποῦ μ' εκυττοῦσαν, ποῦ μ' εκυττοῦσαν σάν νά μού έλεγαν:

— Αχ! πόσο πικρὸ εἶνε νά ζῇ μιά ὀρφανή 'ς τὸ κόσμο!

Τὸ μικρὸ πρόσωπό της έδειχνε πῶς είχε χύση πολλὰ δάκρυα τῇ νύχτα. Και ή βαθειά λύπη, ποῦ έξωγραφίζονταν 'ς τήν άγγελοκαμωμένη ὄψι της, μού έλεγε πῶς ή παραδαρμένη ψυχὴ της ένιωθε καλλίτερα από κάθε άλλον, πῶς άπέθαινε 'ς τ' άλήθεια ένας Θεός τήν ήμέρα εκείνη!...

Αναθάρρησα από τήν λύπη της εκείνη, κι' άρχισα μ' ὅσα λόγια μού έφερε ή καρδιά μου 'ς τὰ χείλη μου, νά της μιλῶ συμπονετικά.

Μ' άκουε, μ' άκουε με τή γλυκειά άθωότητά της πάντα, κ' όταν 'ς τὸ τέλος κατῶρθωσα νά της ξεκλέψω ένα γλυκὸ χαμόγελο από τὰ τριανταφυλλένια χείλη της, καταλαβα 'ς τὰ στήθη μου νά χύνεται βαθειά καλὸσύνη.

Και 'ς τὰ ύστερα γυρίζει και μού λέει δειλά-δειλά, δλόγλυκα:

— Με συντροφεύετε τὸ βράδυ 'ς τὸν Έπιτάφιο; Άν θέλετε 'μποροῦμε νά πάμε από τ' άπόγευμα νά προσκυνήσουμε μαζί τὸν άφέντη τὸ Χριστό... έγώ δέν έχω κένενα.

Και μ' εκύτταζε τρυφερά-τρυφερά.

Αχ, άν τήν συντρόφευα 'ς τὸν Έπιτάφιο; άν ήθελα νά προσκυνήσουμε μαζί τὸν άφέντη τὸ Χριστό; Θεέ μου! τί περισσότερη εὐτυχία 'μποροῦσε νά επιθυμήσῃ ή μαῦρη μου καρδιά!...

* *

... Επήραμε τὸν δρόμο της Ακαδημίας, κ' έτραβούσαμε ψηλὰ πρὸς τὸ Κολωνάκι. Ή Ξανθὴ, μούχε ζητήσῃ επίμονα νά περάσουμε ὀλίγη ὥρα 'ς τήν έξοχή πρῶτα.

Είχε χρόνια, καιρὸ πολὺ, νά 'βγῇ έξω, νά ξεσκάσῃ λιγάκι, ὀλημερίς σκυμμένη 'ς τή μηχανή της, καταμόναχη 'ς τὸν κόσμο...

Επερπατοῦσε σιμά μου με τὸ καμαρωτό της περπάτημα, κ' ή μακρὰ πλεξίδα της εκυματοῦσε δλόξανθη 'ς τὸ θεϊκό σῶμα, και τὰ φλογερὰ ματάκια της, σάν έσυχογύριζαν άδιάκοπα δλόγυρα, έσκορποῦσαν πειὸ πολὺ ακόμα μαγεμμα από κάτω απ' τὸν πλατὺ γύρο της ψάθας της. Ὁ κόσμος κατέβαινε πολὺς πρὸς τήν Νεάπολι. Έχανε νά κυττάζῃ κανείς. Έβλεπες εκεί τὸ γέρο άκουμπισμένο 'ς τὸ γεροντικό του ραβδί με τρεμουλιασμένα πόδια, νά γυρνᾷ τὰ θολὰ μάτια του δλόγυρα 'ς τὰ πεταχτά, 'ς τὰ γεμάτα δροσιὰ και νειότη κορίτσια, 'ς τοὺς καλοκαμωμένους κομψοὺς νέους, 'ς τές σοδαρές μητέρες, 'ς τὰ δλόχαρα παιδάκια, δλόλευκα ντυμένα, σάν τὸ χρώμα της ψυχῆς τους, άγγελουδία ἴδια, ποῦ τοὺς έλειπαν φτερά, σ' ὅλη εκείνη τήν δλόχαρη ζωή, μ' ένα βαθύ στεναγμὸ 'ς τὰ χείλη, σάν νάθελε νά εἰπῇ:

— Αὐτὸ τὸ δνειρο ποῦ βλέπω, κάποτε τὸ ὠνειρεύθηκα κ' έγώ μιά φορά...

Και 'ς τὸ ατέλειωτο αὐτὸ διάβα τοῦ κόσμου, ακούονταν θλιερὸ τὸ τραγοῦδι της ήμέρας, ν' άντηχῇ ἐδῶ κ' ἐκεῖ απ' τὰ στόματα των παιδιῶν τοῦ δρόμου, με τὸν λυπητερὸ σκοπὸ του:

Σήμερα μαῦρος οὐρανός! σήμερα μαῦρη ήμέρα!

Καὶ ἀπλώνονταν ψηλὰ λυπημένοι, μαῦρος, καθὼς τὸν ἔψαλναν οἱ στίχοι τοῦ τραγουδιοῦ, ὁ Ἀπριλιάτικος οὐρανός, σὰν νὰ πονοῦσε βρυθιά, ὁ γέρω πατέρας, 'ς τὸ μεγάλο χαμό τοῦ μεγαλόκαρδου παιδιοῦ του!...

Ἐτραβούσαμε πάντα ἐμπρός. Ἀφήσαμε ὀγλήγωρα τὰ μαρμαροκτισμένα σπήτια, κ' ἐπήραμε τὸ δρόμο τῆς Κηφισοῖδας, κατὰ τὰ Παραπήγματα. Ἄλλη ζωὴ, ἄλλος θόρυβος ἐκεῖ. Οἱ στρατιῶτες, μὲ τὲς μαῦρες στολές των, καὶ τὰ κόκκινα σειρήτιά των, ἔτρεχαν ἐπάνω κάτω μὲ χίλια δύο πράγματα φορτωμένοι· ἐτοιμάζοντο κ' αὐτοὶ γιὰ τὴ πασχαλιά, ποῦ ἔχει μία χώριστή, μιὰ περίσσια χάρι 'ς τὴ δική των τὴ ζωὴ.

Κ' ἐπερπατούσαμε, κ' ἐπερπατούσαμε ἐμπρός πάντα, ὅσο ποῦ ἐχάθησαν πίσω μας καὶ σπήτια καὶ κόσμος καὶ βοή. Οἱ ἀνθισμένοι, οἱ νιοθαμμένοι κῆποι τῶν Ἀμπελοκήπων ἐξανόγοντο τὸρα ἐμπρός 'ς τὰ μάτια μας. Τὰ πουλάκια ἐκελαδοῦσαν κ' αὐτά, ἐκεῖ, τὸ θλιβερό τραγουδὶ τῆς μαύρης ἡμέρας, μὲς 'ς τὰ ἀσάλευτα φύλλα τῶν δένδρων. Κάτω βαθυά, ἡ γαλανὴ Πεντέλη ἦταν χαμένη μέσα σὲ πυκνὴ καταχνιά.

Κ' ὅσο ἐτραβούσαμε ἐμπρός, τόσο ἐνιωθα τὴ καρδιά μου νὰ χάνη τοὺς παλμούς της γλυκὰ 'ς τὰ στήθη μου, καὶ νὰ σβύνεται ὅλη σὲ μιὰ ἀνέκφραστη εὐτυχία. Κ' ἔξαφνα, ἡ Ἐκνή, φέρνει ἀγάλη· ἀγάλια τὸ παχουλὸ της χέρι καὶ τὸ περνεῖ μέσα 'ς τὸ 'δικό μου... Οὐμᾶμαι τότε, ἓνα γλυκὸ, ἓνα ἀθάνατο χαμόγελο, χαμόγελο ποῦ δὲν εἶχε πατρίδα τὴ γῆ, ποῦ εἶδα νὰ χυθῇ 'ς τὰ ροδομυρισμένα χεῖλη της, σὰν ἔγγιζε τὸ διαμαντένιο ἐκεῖνο χεράκι τὴ καρδιά μου... Κ' ὁ νοῦς μου ἐχάθη μέσα σὲ μιὰ σκοτεινιασμένη ζάλη, ποῦ δὲν μοῦ θυμίζει τὸρα τίποτε ἄλλο...

Κ' ἐπερπατούσαμε πάντα, ἐνῶ ἐκείνη σὰν ἐξάνοιγέ που κἄνα ὄμορφο λουλουδί μέσα 'ς τὴ σμαραγδένια χλωρασιά, δίπλα 'ς τὸ δρόμο, ἔτρεχε καὶ τὸ ἐθέριζε ὁλόχαρην, κ' ἐξαναγύριζε πάλι σιμά μου, κ' ἐπλεκε τὸ μικρὸ της μπουκετάκι. Κ' ἐπερπατούσαμε πάντα!...

Ἐξαφνα γλυκεῖα φωνὴ σημαντρου ἐχύθηκε 'ς τὸν ἄέρα, κ' ἡ λευκὴ ὄψι μικρούλας ἐκκλησιᾶς ἐπρόβαλλε ἐμπρός μας. Ἀπ' τὰ μικρά της παράθυρα ἐχύνονταν ἔξω ὁλόλευκος καπνὸς λιθανιοῦ Κόσμος πολλὺς δὲν ἐμπαινόβγαίνε, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ παπᾶ, ποῦ ἔψαλνε τὲς Ὠρὲς του, μόλις ἀντηχοῦσε ἱεραθηνισμένη...

Ἡ Ἐκνή, μοῦ ᾄρηκε τὸ χέρι κ' ἐμβῆκε πρώτη. Τὴν ἀκολούθησα. Ἐβγαλε τὴν ψάθα της, καὶ τὰ ὁλόχρυσά μαλλιά της ἀκτινοβόλησαν 'ς τὸ φῶς ποῦ ἔχυναν τὰ κανδήλια, καὶ τ' ἀναμμένα κεριά. Ἐβγαλε τὸ χεράκι της 'ς τὴ τσέπη τοῦ φορέματός της, ἔβγαλε μιὰ δεκάρα, κ' ἐπλησίασε 'ς τὸ μικρὸ πάγκο τῶν ἐπιτρόπων, κ' ἀγόρασε δύο κεράκια, καὶ μοῦ ἔδωσε τὸ ἓνα γλυκογελούμενη. Τὴν ἔβλεπα, τὴν ἔβλεπα καὶ τὰ χεῖλη μου δὲν εὕρισκαν λέξι νὰ ψιθυρίσουνε. Σιμά 'ς τὰ στασίδια ὁ Ἐπιτάφιος ἔστεκε στρωμένος ὅλος μέσα σὲ πλούσια ἀνθη καὶ ρόδα. Ἐσίμωσε κοντά του, καὶ μ' ἓνα ὁλόχαρο σταυρὸ, ἀπῆλθε καὶ τὰ 'δικά της ἀγριολούλουδα ἐκεῖ σὲ μιὰν ἄκρη... Δυὸ τρεῖς γρη῏ς μ' ἀτέλειωτους σταυροὺς, καὶ μὲ συχνὲς μετάνοιες 'ς τὲς πέτρες, ἐχαμογελοῦσαν κυττάζοντας τὴν μὲ τὴν ζαρωμένην ὄψι των. Ὁ παπᾶς ἔψαλνε ἀκόμα 'ς τὸ στασίδι τοῦ ψάλτου.

Ἵστερα, ἡ Ἐκνή, ἐσίμωσε 'ς τὸ φωτοπεριχυμένο μανάλι, ποῦ ἔκαμε δίπλα 'ς τὸν Ἐσταυρωμένο, κ' ἀναψε τὸ κερὶ της μαζί μὲ τὸ 'δικό μου. Τὴν ἀκολούθησα χωρὶς νὰ ξέρω τί κάμνω. Ἡ βαθεῖα ἐρημιὰ τῆς ἐκκλησιᾶς, τὸ μεγαλεῖο τῆς στιγμῆς ἐκείνης ποῦ ἦταν χυμένο 'ς τὴν ἀπλότητα ἐκείνη, μέσα 'ς τοὺς στενοὺς ἐκείνους τοίχους, μὲ τὲς μαυρισμένες ἀπὸ τὸ λιθάνι εἰκόνες, καὶ τὰ τρεμοφώτιστα κανδήλια, ἡ γλυκεῖα χάρι ποῦ ἐχύνετο ἀπ' τὴν ἀθῶν ὄψι της, καὶ ἀπὸ τὰ ὁλόμαυρά ἐκεῖνα ρουχάκια τῆς ὀρφάνης της, μ' εἶχαν σαστήση πολὺ. Καὶ ὁ Ἐσταυ-

ρωμένος κρεμασμένος ἐπάνω 'ς τὸν ὁλόμαυρο σταυρὸ τοῦ μὲ τὸ ἀκάνθινο στεφάνι του, γύρω 'ς τὸ γυρμένο του κεφάλι, μαρτυρικὰ, 'ς τὸ θεῖκό του στήθος, ἀπέθαινε ἐκεῖ ἀνάμεσα τῆς μικρούλας ἐκκλησιᾶς... Ὀλίγος καπνὸς λιθανιοῦ ἐσηκώνονταν ψηλὰ πρὸς τὸ σταυρὸ τοῦ, ἀπὸ μιὰ κερამίδα ἐκεῖ 'ς τὰ πόδια του, ὅπως ἐσηκώνονταν ἡ ἀθάνατος ψυχὴ τοῦ ἐλεύθερου, ἐκεῖ ἐπάνω!...

Καὶ εἶδα τότε τὴν ὀρφανὴ κόρη νὰ γονατίσῃ ξάφνω, μ' ἀνεβοκατεβασμένο στήθος, μὲ τὸ μέτωπο γυρμένο 'ς τὲς πλάκες, πολὺ ὄρα, κ' ὕστερα νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ φέρῃ τρεμουλιασμένα τὰ μικρά της χεῖλη 'ς τὰ 'ματωμένα πόδια Ἐκείνου ποῦ ἀπέθαινε γιὰ τὸν ἀνάξιο αὐτὸ κόσμο, ἐπάνω σ' ἓνα σταυρὸ, ἀναμειγρὸς δυὸ κακούργων, καὶ ν' ἀφήσῃ ἐκεῖ ἓνα φίλημα, ἐνῶ τὰ παρθενικά της μάτια, ἔπλεαν μέσα σ' ἓνα διαμαντένιο δάκρυ... Ἐσίμωσα μὲ τρεμουλιασμένα πόδια κ' ἐγὼ τότε. Ὁ Χριστὸς ἀπέθαινε ἀκόμα 'ς τὸ σταυρὸ τοῦ μὲ τὸ ἀκάνθινο στεφάνι του, γύρω 'ς τὸ γυρμένο του κεφάλι, μαρτυρικὰ, 'ς τὸ θεῖκό του στήθος, ἐνῶ ἐκεῖ 'ς τὰ 'ματωμένα πόδια του, ἔλαμπε ἀκόμα τὸ φίλημα τῆς ὀρφανῆς του. Ἐνοιώσα τὴ καρδιά μου τότε νὰ σοῦ λήῃ Χριστέ μου!:

— Ἐσύ! ποῦ γιὰ νὰ συγχωρήσῃς μονάχα κατέβηκες σ' αὐτὸ τὸν κόσμο, συγχώρησε τὸ δουλὸ σου νὰ νιώσῃ ἐκεῖνο τὸ φίλημα τῆς Ἀγάπης, ποῦ ἐσύ! μονάχα μεγαλοδύναμη! σκορπᾷς 'ς τὲς καρδιές μας...

Κ' ἡ κεφαλὴ μου ἔγειρε ἐκεῖ 'ς τὰ 'ματωμένα πόδια Του, κ' ἡ ψυχὴ μου ἐξέφυγε ἀκράτητη 'ς τὸ φίλημα ἐκεῖνο! Καὶ σὰν ἐσήκωσα δειλά, τρομασμένα τὰ μάτια μου πρὸς τὴ μαρτυρικὴ Σου ὄψι, Ἐσταυρωμένε μου! μοῦ ἐφάνηκε πῶς ἀντίκρυστα ἓνα ἄορατο χαμόγελο, νὰ χωρίζῃ γιὰ 'λίγο τὰ ὁλόχλωμα χεῖλη Σου!...

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ἐκ τοῦ γάλακτος κατασκευάζουσι τὸν τυρόν, τοῦ ὁποῖου ἐν γένει ἡ πέψις εἶναι δυσχερὴς, στόμαχοι δὲ τινες οὐδαμῶς δύνανται νὰ τὸν ἀνεχθῶσι. Διὰ τοῦτο ὁ τυρὸς πρέπει νὰ δίδηται εἰς μικρὰν ποσότητα τοῖς προβεβηκόσι καὶ τοῖς παισίν. Ἐν τούτοις ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν εἶδη τινὰ τυροῦ προσφάτου καὶ μαλθακοῦ, ὅστις εὐπεπτος καὶ θρεπτικὸς εἶναι.

Τὸ ὠν σύγκειται ἐκ τοῦ λευκοῦ μέρους, ὅπερ οὐσιωδῶς ἀποτελεῖται ἐκ λευκώματος καὶ τῆς λευκότητος, ἀποτελουμένης πρὸ πάντων ἐκ λιπαρῶν οὐσιῶν. Τὸ λευκὸν μέρος πεπηγὸς δὲν εἶναι εὐπεπτον· τοῦναντίον ἡ λευκὸς πέπτεται εὐκόλως. Μὴ ἐφθὰ τὰ ὠὰ εἶναι λίαν θρεπτικὰ καὶ ἀρμόζουσι κάλλιστα τοῖς ἀναρρωνούσι.

Τὸ φυτικὸν βασίλειον παρέχει ἡμῖν πολλὰς τροφάς, ὧν τινες περιέχουσιν ἄζωτον. Ὅσο δὲ πλείοτερον ἄζωτον περιέχει φυτικὴ τις οὐσία τόσο μᾶλλον θρεπτικὴ εἶναι.

Τὸ ἄμυλον εἶναι ἡ μᾶλλον διαδεδομένη οὐσία ἐν τοῖς φυτοῖς. Μετὰ τοῦτο ἐρχεται ἡ κυτταρίνη, δηλαδὴ τὸ περιεχόμενον τῶν κυττάρων τοῦ φυτοῦ, ὅπερ ὅταν δὲν ᾔται σκληρόν, εἶναι ἐπίσης τροφή.

Ἐκτὸς τοῦ ἁμύλου καὶ τῆς κυτταρίνης τὰ φυτὰ περιέχουσι μεγάλην ποσότητα σακχάρου· εἰς τοῦτο δὲ πάντες σχεδὸν οἱ καρποὶ ὀφείλουσι τὴν γλυκύτητα αὐτῶν.

Τὰ φυτὰ περιέχουσιν ἐπίσης λιπαρὰς οὐσίας ἀλλ' ἐν μικρῇ ποσότητι ἐξαιρέσει τῆς ἐλαίας, τοῦ καρούου κ.τ.τ. Τέλος τὰ φυτὰ περιέχουσι καὶ ὀξεῖα καὶ ἄλλα ἡττονος σημασίας συστατικά.

D^r